Cursus Jesaja

(6) Jesaja 18-22

Driebergen, 14 februari 2017

Willem J. Ouweneel

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2017

Jesaja 18-22

Jesaja 18-22

De terugkeer van Israël; profetieën over Egypte, Ethiopië, Babel, Edom, Arabië & Jeruzalem

Onderverdeeld:

I. Js 18-20	(1e les)	Israël, Egypte
II. Js 21-22	(2e les)	Ethiopië t/m Jeruzalem

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2017

Poëzie < > proza

Js 18:7; 19:16–20:6; 22:8b-11a en 24v is proza

Rest (dus het grootste deel) is poëzie

Dat de *Psalmen* dichterlijk zijn, is begrijpelijk

Maar waarom de toespraken van Job & zijn vrienden? Waarom grote delen van de profetische boeken?

Antwoord: ‘de Bijbel als boek van schoonheid’: de *schone* vorm is net zo belangrijk als de inhoud (alleen te vatten door literair gevoelige lezers!)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2017

Jesaja 18:1 poëzie

Niet: ‘profetie over Morenland/Ethiopië/Cusj’ ([H]SV, NBG), *maar* ‘over het herstel van Israël’! (Kimchi)

Vs1 landen van ‘vleugelschaduw’: de bondgenoten van Gog (Ez 38:5) kennen veel vogels (Rasji); óf de zeilen die Israël terugbrengen (Targoem)

‘Rivieren van Cusj’: Nijl én Eufraat!? Cusj = (a) Ethiopië, (b) Arabisch schiereiland, (c) Mesopotamië (Ibn Ezra: Cusj = hier: Assur, waaruit Efraïm terugkeert!)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2017

Jesaja 18:2v poëzie

Vs2 boodschappers naar Jeruzalem: ‘Is Israël inderdaad hersteld in zijn land?’ (Rasji, Ibn Ezra)

‘Getrokken [uit zijn land] & geplukt [als een lam dat aan zijn wol wordt meegetrokken]’ (Kimchi)

‘Gevreesd’: eens een geduchte natie

Vs3 tocht nutteloos, want weldra zal de hele wereld het weten dat Israël hersteld is in zijn land (‘banier’ & ‘ba-zuin’!) (Rasji)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2017

Jesaja 18:4-7 poëzie

Vs4v God is ‘stil’ (zoals hitte & dauw onopvallend de oogst doen rijpen): Hij ziet rustig toe hoe de situatie in het Midden-Oosten zich ontwikkelt & hoe ‘Gog’ zich gereed maakt voor het oordeel (Kimchi)

Vgl. Js 57:11 God komt niet tussenbeide t.b.v. zijn volk (vgl. holocaust: ‘waar was God!?’ vgl. vandaag)

Vs6 alle vijanden van Israël komen om, zonder dat iemand ze begraaft (Rasji, Kimchi)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2017

Jesaja 18:7 proza

Vs7 proza (ervoor & erna: poëzie)

Het teruggebrachte Israël is een ‘offer’ van de volken

Een geschenk aan *JHWH Tsebaot*: vgl. 66:20; Zf 3:10 (vgl. ook Rm 15:16) (Ez 20:41 ‘liefelijke geur’!)

Niet naar een willekeurig land, maar naar de woonplaats van God zelf (herbouwde tempel!): Sion (vgl. 1:27; 2:3; 4:5; 8:18; 12:6)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2017

Jesaja 19:1-10 poëzie

Profetie over Egypte

Moeilijk vast te stellen hoe/wanneer historisch vervuld – eindtijdelijke vervulling belangrijker!

Vs1 ‘afgoden beven’: Ex 12:12 (vgl. Ez 29:3 ‘draak’!)

Vs2-4 God spreekt: politieke chaos > waarzeggerij > overgave aan wrede Assyrische (óf Perzische?) vorst

Vs5-10 droogte > landbouw & nijverheid in rampzalige staat

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2017

Jesaja 19:11-15 poëzie

De dwaasheid van Egypte's raadgevers

Vs11 'Zoan' staat hier voor heel Egypte (Ps 78:12,43)

Pochen: 'ik stam uit de oude kaste der wijzen'

Vs12 'uw' = de Farao

Vs 13 Nof (Hs 9:6 Mof): Memphis, hoofdstad van Neder-Egypte

Vs14 hun dwaasheid een oordeel van God! (cf. 2Ts 2:11)

Vs15 niets kan in Egypte nog iets voor elkaar krijgen

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2017

Jesaja 19:16-18 proza

Eindtijd! (Messiaanse rijk)

Vs16v *eerste 'Op die dag:* Egypte zal vrezen voor de Here & Juda (omdat de Messias daar verschenen is!)

Vs18 *tweede 'Op die dag':* 5 Egyptische steden spreken 'tale Kanaäns' (= Hebreeuws) & dienen de Here! (dus: Egypte mede centrum v.h. Messiaanse rijk; vs23-25)

'Stad der verwoesting': herinnering aan vroeger! (LXX: 'stad der gerechtigheid')

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2017

Jesaja 19:19-23 proza

Vs19-22 *derde 'Op die dag':* altaar (náást het herstelde altaar in Jeruzalem)

Vs20 de Here neemt het voor Egypte op! ('Verlosser')

Vs21 N.B. taal alsof het om Israël ging!

Vs22 na tuchtiging genezing & bekering

Vs23 *vierde 'Op die dag':* hart van het Messiaanse rijk: Triple Alliantie van Assur, Israël & Egypte: alle drie zullen samen de Here dienen

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2017

Jesaja 19:24v proza

Vs24 *vijfde 'Op die dag':* het drievoudig snoer (op de 'navel' van de aarde, Ez 38:12) zal een zegen zijn voor de hele wereld

Vs15 'mijn volk Egypte', 'mijn werkstuk Assur', 'mijn erfdeel Israël' (Ibn Ezra: opklimming in genegenheid)

N.B. Egypte & Assur (twee aartsvijanden van Israël) ook samen genoemd, negatief in 7:18; 10:24; 20:4; 52:4; positief in 11:11,16; 27:13

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2017

Jesaja 20-22

Korte-termijn-profetieën (allemaal vervuld):

- Oordeel over Egypte & Ethiopië door *Assur*
- Oordeel over Babel door *Meden & Perzen*

Tussenzin: last over Doemah

- Oordeel over Arabië door *Assur*
- Oordeel over Jeruzalem door *Assur*

Ontbreekt nog: oordeel over Assur door *Babel* (30:27-33)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2017

Jesaja 20:1v proza

Heel andere taal: profetie over Assurs verovering van Egypte (en Ethiopië)

Ca. 711 v.C.: koning Sargon (2Kn 17:4, vader van Sanherib) verovert Asdod

Vs2 symbolische handeling van Js (vgl. Ez 24; Hs 1): drie jaar lang in onderkleed & barrevoets (Kimchi, Abarbanel: Js rouwde om de ballingen van het tienstammenrijk): 'Juda, dit kan jullie ook overkomen!'

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2017

Jesaja 20:3–6 proza

Vs3v Asdod veroverd 3 jaar voordat de ballingen van Egypte & Ethiopië weggevoerd werden (SV: ‘naakt & barrevoets & met blote billen’; vgl. 2Sm 10:4)

Vs5 diepe beschaamdheid bij *Israël* om de ellende van Egypte & Ethiopië, op wie het gesteund had (Kimchi)

Vs6 angst in Israël: ‘zo zal het ons ook vergaan; welke hoop hebben wij?’ (> Js 37)

(impliciet: oproep tot bekering) Einde 1e les

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2017

Jesaja 21:1v poëzie

Vs1 *'Last' over de woestijn aan de zee*, nl. de Perzische Golf (= Babel; vgl. Jr 50:38; 51:13,36,55): over de inname van Babel door de Perzen (vgl. Js 13v.)

Als een storm uit de Negev komt de 'vreselijke' Pers via de 'woestijn' (tussen Perzië & Babylonië) over Babel

Vs2 Js heeft sympathie met Babel! 'Verrader/verwoester' = Cyrus, koning over Elam (= Perzië) & Medië

'Zuchten': die van Babels slachtoffers

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2017

Jesaja 21:3-10 poëzie

Vs3v Js's smarten? of die van de Babyloniërs (Rasji)?

Vs5 feestdis aangericht – maar dan ineens de oproep: 'Te wapen!' vgl. Dn 5!

Vs6-9 Js is als het ware een uitkijkpost die de Babylonische leiders vertelt wat er gaande is (Kimchi)

Vs9 de wachter roept uit: 'Daar is de vijand!' > Babel is gevallen (vgl. Op 14:8; 18:2!)

Vs10 gericht tot het 'gedorste & geslagen' Israël

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2017

Jesaja 21:11 poëzie

Vs11 *'Last' over Doemah = Edom*

Veel chr. commentaren: het is Edom dat aan de profeet vraagt: hoe lang duurt onze ellende nog?

Rabbi's: Edom = Rome/Romeinse Rijk! Het is *Israël* dat roept vanuit de ballingschap in 'Seïr' (= gebergte van Edom > Edom zelf > Israël verstrooid in Rom. Rijk)

Doemah = ook: '(rijk van de) stilte' = dodenrijk? Zijn het de doden die hier roepen?

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2017

Jesaja 21:11v poëzie

‘Wachter’ ≠ vs6 (*metsappèh*), maar ‘bewaarder’ (*sjomér*; de profeet, of misschien God zelf)

‘Hoever is de nacht gevorderd? Hoe lang duurt onze [= Israëls] ballingschap in “Edom/Rome” nog totdat de dag van de verlossing aanbreekt?’ (Rasji)

Vraag van alle eeuwen (ook chr.!): ‘hoe lang (duurt de ellende nog)?’ Ps 13:2v; 74:10; 79:5; 89:47; 90:13; 94:3

Kan ook een spottende vraag zijn: 2Pt 3:3v

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2017

Jesaja 21:12 poëzie

Mogelijke antwoorden (Rasji):

(a) ‘De morgen komt, maar eerst nog verdere nacht’, d.w.z. het duurt nog lang tot het Messiaanse rijk

(b) ‘De morgen [na Babyl. ballingschap] komt, maar daarna weer nacht’ [ball. in Edom/Rome] (Kimchi)

(c) ‘De morgen komt voor de rechtvaardigen, maar de nacht voor de goddelozen’ (zo Rasji, Targoem)

Vs12b ‘kom later terug’; of: ‘bekeer je eerst’ (Rasji)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2017

Jesaja 21:13-17 poëzie/proza

Vs13-17 *'Last' over Arabië* (ws. i.v.m. één van de Assyrische veldtochten) [N.B. 'chronologie' in Js 21]

Dedanieten (Gn 10:7; 25:3; Jr 49:8): belangrijke Arabische handel drijvende stam

Moeten van de gebaande wegen afwijken om voedsel te vinden (op de vlucht voor de vijand)

Vs16v proza: Kedar (Gn 25:13 zoon van Ismaël; Ps 120:5; Ez 27:21) staat voor Arabië

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2017

Jesaja 22:1-3 poëzie

Vs1-14 *'Last' over het Dal* [= Jeruzalem tussen de omringende bergen; Jr 21:13; Ps 125:2] *van het Gezicht* [object van vele visioenen; zie vs5] (Rasji)

Profetie over Jeruzalem tijdens Sargon of Sanherib? (chr. comm.: zie vs15-25); of Nebukadnezar? (veel rabbi's)

Vs1-4 de smart van de stad vanwege haar zonden

Vs2b niet door het zwaard gedood maar door de honger

Vs3 leiders gevlucht/gevangen genomen

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2017

Jesaja 22:4-8a poëzie

Vs4 Js: ‘Laat me alleen met mijn smart!’ (vgl. Jr in Kl; ‘dochter mijn volks’ typisch Jr)

Vs5 *mehoemah oemeboesah oemeboechah* (assonantie): ‘verwarring en vertrapping en ontreddering’

Vs6 Elam hier nog geen wereldmacht maar bondgenoot van Assur (Kir: vgl. Am 9:7; 2Kn 16:9)

Vs7 lett. ‘En het gebeurde’: profetische verleden tijd (vgl. het bekende Jd :14)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2017

Jesaja 22:4-11a proza

Plotseling een stukje proza (reden niet duidelijk, net als in 22:24v)

Vs8b het ‘Woudhuis’: vgl. ‘het huis Woud van de Libanon’ (1Kn 7:2; 10:17), d.i. het koninklijk paleis; óf verwijst naar Libanon zelf (daar wapenarsenaal?)

Vs9-11a voorbereiding voor de naderende belegering: scheuren repareren, huizen tellen (om met de stenen de muren te versterken; Rasji), water opslaan

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2017

Jesaja 22:11b-14 poëzie

Vs11b,12 kernpunt: waar was het vertrouwen op God!? Geen weeklacht, maar (valse) vrolijkheid! 1Ko 15:32

Vandaar de rabbi's: dit is het beleg van Nebukadnezar! Chr. commentaren: dit was de toestand vóór de komst van de rabsaké (2Kn 18:17): *toen* pas verootmoediging

Vs14 harde taal over Jeruzalem: ook al heeft Sargon of Sanherib de stad niet echt veroverd, God zal de goddelozen oordelen om hun ongeloof

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2017

Jesaja 22:15-19 poëzie

Vs15-25 *Verwerping van Sebna, Hizkia's vizier*

Talmoed: samenzwering om Hizkia uit te leveren aan de Assyriërs (2Kn 18:18,26,37; 19:2; Js 36:3,11; 37:2)

Vs16 had als vreemdeling geen recht op een graf in Jeruzalem (Kimchi)

Vs17-19 afgezet & verbannen (rabbi's: naar Casiphia, een stad in Babylonië [Ea 8:17]); vs18 'uw heer' = Hizkia

Vs19 God eerst 'Ik', daarna 'Hij'!

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2017

Jesaja 22:20v poëzie

Vs20-23 *bevordering & aanstelling van Eljakim* (2Kn 18:18,26,37; 19:2; Js 36:3,11,22; 37:2)

'Op die dag', nl. v.d. vervulling v.d. Profetie (maar ook Messiaanse hint!)

'*Mijn* knecht': Sebna diende alleen zichzelf (vgl. 20:3 Js; 37:35 David; Js 40-53 Israël/Messias)

Vs21 'uw (mantel, gordel)' = Sebna's

'Vader': raadsman, vriend, minister (vgl. Gn 45:8 Jakob)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2017

Jesaja 22:22v poëzie

Vs22 ‘sleutel’ = teken van zijn hoogste gezag binnen het huis van David > Op 3:7v op Messias toegepast!

‘Schouder’: zichtbaar teken (vgl. 9:6)

‘Openen & sluiten’: 1Ko 16:9; 2Ko 2:12; Ko 4:3 (‘deur’)

Vs23 vgl. ‘tentpin’ in Zc 10:4 (Messias!) > vastheid

Eljakim heeft Messiaanse trekken, zoals de *viziers* Jozef (Egypte) & Mordechai (Perzië) (maar Hizkia zelf ook type van de Messias)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2017

Jesaja 22:24v proza

Vs24v weer een merkwaardige wisseling naar proza

Vs24 Eljakims hele familie zal in hem houvast vinden, maar dit betekent het gevaar van nepotisme >>

Vs25 … ook Eljakim zal falen & terzijde gesteld worden (vgl. falen van Hizkia zelf: *alle uitvoerig* beschreven messiaanse typen in het OT falen [behalve Jozef])

Rabbi's passen vs25 echter toe op Sebna! 1e 'op die dag' (vs20) = 2e (vs25)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2017

Overzicht

Js 18+19 het Messiaanse rijk

Js 18 het herstel van Israël (Messiaanse rijk)

Js 19 de glorietijd voor Egypte & Assur (Messiaanse rijk)

Js 20-22 korte-termijn-profetieën

Js 20-21 oordeel over omringende landen

tussenzin: de last over Doemah > toekomst van Israël

Js 22 aanklacht jegens Israël & Sebna > in Eljakim ook weer het Messiaanse rijk geanticipeerd

Einde 2e les

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2017